

Posudek na diplomovou práci Evy Pekárkové „The Notion of Indianness in Contemporary American Literature with a Focus on Female Authors“

Eva Pekárková ve své diplomové práci zúročila oba obory svého magisterského studia, tj. studium anglistiky a tamilštiny. Znalost indického kulturního prostředí se totiž odrazila ve zvoleném tématu, kterým je utváření identity indických přistěhovalců a Indo-Američanů v USA. Pro své zkoumání si zvolila tři romány od současných autorek v Americe píšících anglicky, a to dosti známé Jhumpy Lahiri (nositelky Pulitzerovy ceny), Chitry Divakaruni a o něco méně známé Thrity Umrigar. Své bádání vymezila od počátku agendou, kterou identifikovala ve všech románech, tj. rasismem, otázkami spojenými s asimilací, zachováním indického dědictví, stereotypizací a kulturními očekáváními. Bohužel musím konstatovat, že dosti upozadila otázky genderového vymezení autorek. Není vůbec reflektován, a tím i zdůvodněn, výběr ženských autorek románů. A obdobně, a ještě problematičtěji, není přihlíženo k tomu, že gender (obdobně jako i jiné společenské rozdíly) může hrát roli při utváření identit jejich postav. Nejen věk a generace přistěhovalců, ale i jiné kategorie určitě hrají klíčovou roli. Ráda bych, aby se k této problematice diplomantka vyjádřila podrobněji v rámci obhajoby.

Dalším problémem je způsob zacházení s literárním textem. Eva Pekárková věnuje pozornost třem románům, ale ty jsou pro ni užitečné jen jako faktické dokumenty, které mají dokládat vztahy a vývoj jednotlivých postav. Dá se předpokládat, že stejně by zacházela i jinými útvary - s dokumentárním filmem, dopisy, sadou interview apod. Nebere na zřetel vůbec otázky narativní, strukturní apod. Vždyť třeba prolínání různých vrstev narace v *Queen of Dreams* Chitry Divakaruni je prvek naprosto fascinující. V její diplomové práci se tedy nedozvíme nic o vypravěčské technice, identitě narativního subjektu apod. Vzhledem k tomu, že tématem je právě konstruování identity, bylo by navýsost vhodné sledovat tento proces konstruování nejen jako sociologický fenomén, ale v první řadě fenomén textově utvářený. Proces tohoto textového formování není brán v úvahu vůbec. Vlastně se pro mne jakékoliv rozdíly a specifika románů naprosto setřely a existují pouze v rozdílných zápletkách. Ty jsou nastíněny velmi důkladně, ale např. už není věnována pozornost dobovým kontextům (samozřejmě s výjimkou románu Divakaruni).

V pasážích věnovaných třem přístupům při popisování Indie došlo k určitým formulačním zjednodušením. Otázka moci a autority, hierarchizace diskurzu racionality je upozaděna (např. u curatorial approach). Akcentuje se neobjektivnost, která je důsledkem nedostatečné pozornosti k šířce indické kultury a tradice. Ale falešný obraz není jen otázka selekce, ale projevuje se zejména ve způsobu popisování, systematizace, kategorizace, a tím posunu z nepoznaného (a nepoznatelného, tedy hrozivého) do kategorie známého, bezpečného. Magisterial approach také není jen otázkou rasistického vztahu k jiným etnikům, ale otázkou podceňování a negativního hodnocení – a toto je stále velmi silné (tedy nikoliv „weakened“ jak se píše na straně 21). Sama diplomantka si pak sama protiřečí, když dokazuje právě tento silící fenomén po 9/11. A jaký je vztah mezi kapitolou o „approaches“ a kapitolou o rasismu?

A ještě další připomínka k výše uvedeným přístupům. Není mi jasné, zda se tyto „approaches“ také objevují v románech jako přístupy autorek samotných. (Chápu, že na úrovni postav tomu tak je – Rakhi se musí vzdát exotizujícího stereotypu, ale jak sama Eva Pekárková v úvodu ke své práci říká, schematizujícího a zjednodušujícího je v románech dost. I v popisování Ameriky.) Jsou tak tyto postupy užity vědomě, kvůli podryvání stereotypů a priori, nebo pronikají i do autorského vyprávění?

Přes tyto nedostatky je diplomová práce Evy Pekárkové velmi zajímavým a zajisté přínosným exkurzem do nevelmi probádané oblasti americké literatury. Je to primární sonda, která popisuje základy fenoménu migrace, sžívání a ovlivňování kultur. Mnohé z jejích postřehů týkajících se indické diaspory v USA je zajisté obecněji platné. Analýza tohoto fenoménu a jeho literárních projevů ve vztahu k Indo-Američanům je však jen velmi zárodečná (což nakonec dokládá užití základní teoretické literatury - ač je např. Said zajisté přínosný, přece jen teoretické diskuze o identitě příliš neobohatí a na nedostatečné konceptualizaci ústředního tématu Indianness se to dost projeví)), přesto se domnívám, že předložená diplomová práce splňuje požadavky. Diplomantka dokazuje schopnost kritického myšlení, orientaci i formulační schopnost. Práce je psaná čtivě a stylisticky vhodně. Doporučuji práci k obhajobě zatím s předběžným hodnocením velmi dobře až dobře.

V Praze dne 14.5.2008

.....
PhDr. Soňa Nováková, CSc., M.A.
Vedoucí diplomové práce
ÚAA
Univerzita Karlova v Praze